

18-04-2020

Opinie | Tata Steel moet open blijven

Friso de Zeeuw, voorzitter Economisch Forum

De maakindustrie, zoals Tata Steel, is voor ons land van wezenlijk belang. Bij het bedrijf moet nog veel verbeteren, maar het is op de goede weg en het verdient niet de weerstand die het nu ondervindt, meent Friso de Zeeuw. Hij is voorzitter van Economisch Forum Holland boven Amsterdam.

Willen we in Nederland nog wel een maakindustrie? De meeste mensen zullen positief op deze vraag reageren. Tata Steel is een voorbeeld van een groot bedrijf in de maakindustrie. Het zorgt voor een product dat we hard nodig hebben, ook in de toekomst: staal. Tata biedt werkgelegenheid in de regio: 9000 mensen direct en 30.000 indirect. Het bedrijf draagt bij aan onze regionale en nationale welvaart.

Tegenover deze voordelen staan ook nadelen. Industriële processen gaan vaak gepaard met uitstoot van CO₂, stoffen die belastend zijn voor de omgeving en met stank en geluid. Dat geeft per definitie een spanningsveld met omwonenden, ook als het bedrijf binnen de kaders van wet- en regelgeving opereert. Het is aan het bedrijf zelf en aan de overheid om voortdurend te werken aan verbetering van het milieu en het terugdringen van de overlast. Een kritische houding van de omgeving hoort daarbij. Sterker nog: dat houdt bedrijf en overheid scherp, met zo nu en dan een stevig conflict.

Bij Tata Steel vertoont het spanningsveld met de omgeving de laatste jaren trekken die we als abnormaal moeten kenschetsen. Zo stapte de gedeputeerde met vergunningverlening en handhaving in zijn portefeuille op omdat hij als gevolg een reeks milieu-incidenten in de knel kwam tussen Tata, omgevingsdienst, omwonenden en provinciale staten.

Wat moet er gebeuren? De nieuwe gedeputeerde Jeroen Olthof streeft naar directe en transparante verhoudingen tussen bedrijf, provincie, milieudienst en omwonenden. Dat hij uit de Zaanstreek komt zal hem helpen: daar woont immers iedereen met industriële bedrijvigheid in de buurt.

Empathisch

Tata Steel moet zijn verhouding met de omgeving verbeteren. Toen ik 25 jaar geleden milieu-gedeputeerde was, speelde bij (toen nog) Hoogovens vergelijkbare kwesties als nu. Je zou verwachten dat in twee decennia een leerproces heeft plaatsgevonden en dat een groot bedrijf professioneel en empathisch met de omgeving omgaat. Hoewel Tata investeert in omgevingsmanagement en de milieuprestaties steeds verder verbeteren, gaat op dat front nog te veel mis. Zo bleek dat de filters van de sinterfabriek jarenlang niet aan de vergunning voldeden. Tata meldde het voorval en loste het op, maar dit mag niet voorkomen.

Maar ook de uitingen van een deel van de georganiseerde, kritische omwonenden moeten aan de kaak worden gesteld. Dat geldt vooral de actiegroep IJmondig waar alle nuance zoek lijkt. Een recent voorbeeld geldt de 'eis' om de fabriek te sluiten in verband met corona. Doorwerken zou de veiligheid in gevaar brengen, het risico op longkanker vergroten en 'besmettingen in de wijde omgeving' opleveren. In haar weerzin tegen Tata gooit deze groep ongegeneerd alles in de strijd. Dit verdient ondubbelzinnige afwijzing en een krachtig weerwoord; de oproep 'Doe effe normaal' helpt niet.

Coronaprotocollen

Van een toename van klachten van omwonenden bleek geen sprake en het bedrijf werkt met nauwgezette coronaprotocollen. Wees blij dat er bedrijven zijn die op een verantwoorde manier doorwerken zodat de economie niet helemaal in elkaar dondert.

De verholen boodschap van IJmondig luidt dat Tata niet alleen moet sluiten tijdens corona maar voor altijd. Terwijl de coronacrisis nu juist laat zien dat een economie met louter witte boorden en luxepaardjes te afhankelijk wordt van het verre buitenland. Wij moeten het hebben van een eigen, breed geschakeerd bedrijfsleven, inclusief de maakindustrie.

Daarbij komt dat de locatie van het Tata-complex gunstig ligt, zeker met het oog op de toekomst. In de lege gasvelden in de Noordzee gaat het bedrijf CO2 opslaan, een operatie met een gigantische omvang. Het gaat om vier miljoen ton per jaar vanaf 2027. Dat is aanzienlijk meer dan de taakstelling voor 'verduurzaming' van alle woningen en andere gebouwen in Nederland tezamen. Daarnaast gaat Tata later stroom afnemen van de in zee gebouwde windmolenparken voor de staalproductie met waterstof.

De milieu-incidenten overschaduwden deze nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast krijgt de reorganisatie van het bedrijf met de nodige sociale gevolgen - terecht - ruime aandacht.

De betekenis van Tata Steel voor de duurzame economie, voor de werkgelegenheid en de regionale sociale samenhang raakt zo ondergesneeuwd. Presentatie van een evenwichtig beeld heeft Tata voor een deel zelf in hand. De overheid heeft eveneens een rol. Maar een keihard weerwoord tegen de hetze van een kleine groep radicale omwonenden hoort daar ook bij.